

Kom mee naar buiten allemaal

Natuurgids Bertus van den Brink (66) gaat met zijn kleinkinderen het liefst lekker de natuur in. We gaan met hem mee.

Als je aanbelt bij Bertus is het meteen duidelijk dat je met een natuurliehebber te maken hebt. Geen gewone bel, maar vogelgetjilp waarschuwt de bewoners dat er bezoek is. De voor- en achtertuin van Bertus en zijn echtgenote Ans zijn al een ontdekkingssticht waard, met prachtige planten, hoekjes en paadjes en in de achtertuin een klein vijvertje. “Als kleinzoon Mats (5) hier komt, kijkt hij altijd meteen het vijvertje of er kikkervisjes zijn. Hij heeft dezelfde liefde voor de natuur als ik”, vertelt de trotse opa.

Laatbloeier

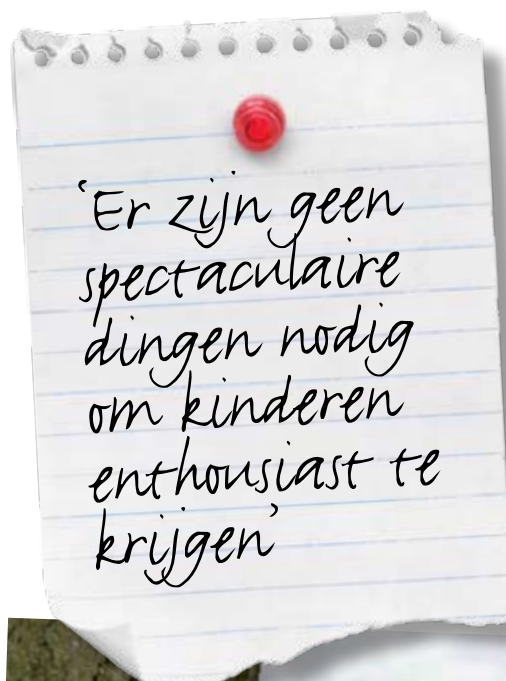
Hoewel je zou verwachten dat Bertus, die natuurgids bij IVN Natuur- en Milieueducatie is, van jongs af aan gek was op de natuur, is dat niet zo. “Ik ben een laatbloeier. Wel wandelde ik altijd graag in het bos, maar de omslag kwam pas na mijn 50e toen ik in contact kwam met mensen die vogels kijken. Al snel groeide het vogels kijken uit tot een passie.” Bertus werkte als decorateur bij de televisie. Hoewel hij altijd met plezier naar zijn werk ging, vindt hij zijn vrijwilligerswerk als IVN-natuurgids veel leuker. Hij is excursieleider bij vogelexcursies. En hij is wekelijks op het Naardermeer te vinden, waar hij groepen meeneemt en alle wonderen op en rondom het meer laat zien. “Ik kan zo ontzettend genieten van de natuur, het is heerlijk rustgevend”, legt hij uit. Hoewel hij volgens velen een wandelende encyclopedie is, is hij naar eigen zeggen nog lang niet uitgeleerd. “Er

komt geen einde aan de natuur. Ik zeg wel eens: ‘Ik weet veel, maar eigenlijk niets’.” Zijn liefde voor de natuur deelt hij graag met zijn kleinkinderen. Als kleinzoon Mats met zijn zusje Cato (4) op bezoek komt, gaan ze stevast de buitenlucht in. Dat kan een wandeling in de bossen zijn, of naar de hei waar een schapenkooi is. Ook met zijn twee oudste kleinzoons Jim (15) en Mark (13) bracht Bertus, toen zij klein waren, heel wat uurtjes in de natuur door. Vooral Mark deelde opa’s liefde voor de natuur. “Mark nam van alles uit de natuur mee om op school te laten zien, zoals bijvoorbeeld braakballenpluizen van uilen of pissebedden. Ik ben vaak op zijn school geweest om te vertellen over de natuur. Zo heb ik ook een keer ’s avonds in het donker een vleermuisexcursie geleid voor zijn klas.” Bertus verwacht dat ook Mats opa regelmatig zal uitnodigen om in zijn klas te komen vertellen, wat hij uiteraard graag komt doen.

Volgens Bertus hebben kinderen geen aangeboren liefde voor de natuur. “Het is iets waarin je hen moet sturen en prikkelen. Je moet het spannend maken, er een ontdekkingssticht van maken en zo hun interesse wekken. Als ze nieuwsgierig zijn, zullen ze er enorm van genieten”, legt hij uit.

Basis gelegd

Hoewel kleinzoon Mark veel in de natuur te vinden was toen hij jong was, trekt de computer hem tegenwoordig meer. “Toch kan zijn liefde voor de natuur op een gegeven moment weer terugkomen. De basis is gelegd toen hij jong was. Ik zal nooit vergeten hoe wij een keer naar Ecomare gingen. Daar rende de vijfjarige Mark alle vitrines langs en wees de vogels aan. ‘Kijk opa, een lepelaar. En daar een aalscholver’. Twee andere bezoekers keken vol verbazing hoe zo’n klein kind zo veel

‘Al zit mijn
kleinzoon nu
liever achter de
pc, zijn liefde
voor de natuur
is er altijd’

kon weten”, vertelt Bertus trots. Hij vindt het jammer dat het voor basisschoolleerlingen vaak afhankelijk is van de leerkracht of de klas regelmatig de natuur ingaat. Daarom is het juist leuk als ouders, of oma en opa hun (klein)kinderen meenemen naar buiten. “Het is zo goed voor kinderen om buiten te zijn. Het is een geweldige belevenis waar ze leuke herinneringen aan overhouden. Bovendien is het gezond.”

Spiegels & loeppotjes

Als hij op stap gaat met Mats en Cato hoeft Bertus het initiatief niet te nemen. Mats gaat altijd meteen op zoek naar alles wat kruipt in het bos. “Hij is nergens bang voor en pakt alles op, zelfs pissebedden. Cato kijkt liever, want ze vindt het eng om iets vast te pakken. Mats kan zittend op de grond gefascineerd naar een koeienvlaai kijken die hij heeft omgedraaid, omdat er allemaal insecten onder zitten.” Als kinderen wat minder gewend zijn in de natuur, vertelt Bertus hen dat ze op ontdekkingsstocht gaan. Hij heeft daarom altijd loeppotjes, spiegeltjes en verrekijkers bij zich. Samen zoeken ze naar dieren sporen. “In een boekje zoeken we dan op, welk dier het is. Met spiegels kijken we onder paddenstoelen en kleine beestjes bekijken we in de loeppotjes. Als je ze dit hebt laten zien, gaan kinderen daarna altijd zelf op zoek.” Het is volgens Bertus vooral belangrijk om actief bezig te zijn met kinderen. Ze willen het liefst zelf zoveel mogelijk doen en op zoek gaan. Ik houd daarom mijn verhalen kort en simpel, natuurlijk afhankelijk van de leeftijd. Bij oudere kinderen kun je wat meer vertellen. Voor jonge kinderen is het al fascinerend om bijvoorbeeld rupsen te zoeken en in een loeppotje te

doen. We kijken dan naar de verschillende rupsen, terwijl ik vertel dat een rups eerst een eitje was, toen een rups werd en daarna een vlinder wordt. Als we uitgekeken zijn, laten we de beestjes natuurlijk weer vrij.”

Dansen op trilveen

Bertus vindt het belangrijk kinderen bij te brengen dat dieren en insecten net zoveel rechten hebben om te leven als mensen. “Ik had onlangs een groep schoolkinderen van acht tot twaalf jaar op het Naardermeer. Elke keer als er een mug in de buurt kwam, begonnen de meisjes te gillen. Met spuitbussen probeerden ze alles wat rondvlog weg te jagen. Ik heb ze toen gezegd dat dat niet meer mocht. Want realiseerden ze zich wel dat als een vlieg het gif binnenkrijgt en een vis daarna de vlieg opeet, de vis gif binnenkrijgt? Ze hielden er meteen mee op en waren in een keer niet meer bezig met de muggen, maar waren gefascineerd door de omgeving.” Vast onderdeel van zijn excursies op het Naardermeer is het dansen op trilveen. “Alle schoenen en sokken gaan dan uit. De kinderen zakken tot hun liezen weg in het moerassige veen. Grote hilariteit. Ze vinden het geweldig. De natte en vieze kleren deren hen niet, zo leuk is het”, vertelt Bertus enthousiast.

Op ontdekkingsstocht

Toch is het volgens hem niet nodig dit soort spectaculaire dingen te ondernemen om kinderen enthousiast te krijgen. Hij heeft een paar goede tips voor oma's en opa's. “Voor kleinkinderen is het toch veel leuker buiten op ontdekkingsstocht te gaan met oma en opa in plaats van voor de televisie te zitten? Je kunt al met ze naar een slootje. Met een schepnetje van alles

vangen en dan samen uitzoeken wat het is. Een korte wandeling of fietstocht in de polder of het bos is ook leuk. Zorg dat je altijd eten en drinken bij je hebt voor een picknick. En droog weer is vooral met kleine kinderen wel zo prettig. Met een schepnetje, verrekijker of loepnetje kun je al een hoop lol beleven. Ook is het leuk een insectenboek of vogelgids mee te nemen. Dan kun je meteen opzoeken wat je ziet. Bezoekerscentra van natuurgebieden hebben vaak kistjes met opdrachten voor kinderen. Leuk om samen met oma en opa de opdrachten te doen.”

Boom van 200 jaar oud

Bertus kan honderduit vertellen over al het moois uit de natuur. “Ik kijk graag op een andere manier naar de natuur met kinderen. Zo ging ik onlangs met de kleinkinderen en wat andere jonge kinderen het bos in. Ze moesten van mij een heel dikke oude boom opzoeken. Daar gingen we met zijn allen omheen staan met onze armen wijd uitgestrekt zodat we elkaars vingertoppen raakten. Daarna gingen we op dezelfde manier in een rij staan en heb ik gemeten hoelang we bij elkaar waren. Dat was zo’n tweeënhalve meter. Hierdoor kon ik ze vertellen dat de boom wel 200 jaar oud was.” Bertus herinnert zich een andere keer dat hij met zijn kleinkinderen op zoek ging naar waterbeestjes. “Een van de jongens had een waterscorpioen gevangen met zijn schepnet. Ik vroeg toen waar het lange slangetje achteraan de scorpioen voor is. Ze hadden geen idee. Ik vertelde dat dit een ademhalingsbuis is. Deze komt steeds

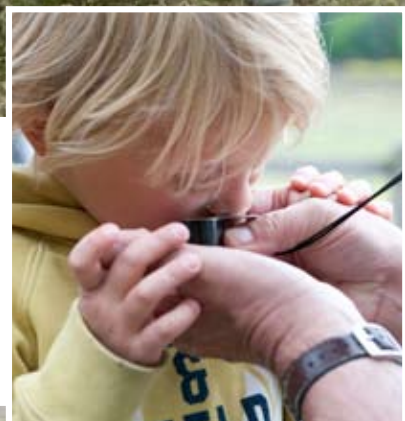
boven het water uit en hierdoor krijgt de scorpioen lucht. Hij ademt dus door zijn kont. Dat vinden kinderen natuurlijk geweldig.”

Het liefst kruipt Bertus, net als Mats in een holle boom om op zoek te gaan naar een konijnenhol. “Als we samen zijn, zien we altijd allerlei dieren, konijnen, wezels, een bosmuis.” Vogels kijken is bij Bertus nog altijd favoriet, vooral als de vogels terugkeren uit de overwinteringsgebieden. Een voorkeur voor een bepaald seizoen heeft hij niet. “Elk seizoen is prachtig. Afgelopen winter heb ik zelfs een sneeuwalarm getrotseerd en zijn we met Ans en mijn zoon en schoondochter naar de Oostvaardersplassen gereden. Het was eigenlijk heel gevaarlijk, ik reed niet harder dan 15 à 20 kilometer per uur. Maar wat was het er prachtig. Alles spierwit. We hebben toen edelherten en koningspaarden gezien in het winterse landschap.”

Kinderencyclopedie

Ook de herfst heeft zijn charmes voor Bertus. “Kinderen vinden het heerlijk om bladeren in de lucht te gooien. Ik geef ze dan als opdracht het grootste blad met de mooiste kleuren te vinden. Die nemen we dan mee naar huis waar de kinderen het blad natekenen of schilderen. Zo heb je uren plezier.” En ook als het weer even wat minder is, is er genoeg leuks aan de natuur te beleven met kinderen, zoals het samen dieren opzoeken in een kinderencyclopedie. “Je zult zien, als je op deze manier met je kleinkinderen bezig bent, zullen ze de televisie niet eens missen.”

Teken in het bos

Er is tegenwoordig veel te doen om teken en de ziekte van Lyme. Ook Bertus is zich daar van bewust als hij met zijn kleinkinderen het bos in gaat. "Ik ben daar niet mee bezig als we in het bos zijn, want ik wil niemand bang maken. Daarom is het wel belangrijk om zoveel mogelijk lange mouwen en een lange broek te dragen. En ik adviseer mijn dochter altijd om de kinderen na het douchen goed na te kijken op teken. Gelukkig heb ik het tot nu toe nog bijna nooit meegemaakt dat iemand een teek had, maar je moet er wel altijd alert op zijn."

Vaartochten

Enthousiast geworden door de verhalen van Bertus en wilt u samen met de kleinkinderen het Naardermeer ontdekken, dan zijn er speciale vaartochten van Naardermeer Live voor gezinnen, opa's, oma's en (klein-) kinderen van 6 t/m 12 jaar op woensdag en zaterdag. www.natuurmonumenten.nl

Andere natuurexcursies zijn te vinden op www.ivn.nl.